

Vägledning för avrop från Programvaror och tjänster

2024-06-03

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Om vägledningen	4
1.1 Inledning.....	4
1.2 Val av Ramavtalsområde vid avrop	4
2 Ramavtalsområde.....	5
2.1 Ramavtalsområdets omfattning.....	5
2.2 Allmän information	6
2.3 Ramavtalsområdets giltighetstid.....	8
2.4 Avropsordning.....	8
2.5 Priser	9
2.6 Valutaklausul i Allmänna Villkor	11
2.7 Särskilt om skadestånd	11
2.8 Kontrakts giltighetstid	12
2.9 Stöddokument för avrop	12
3 Om avropet	13
3.1 Definiera behov	13
3.2 Avropsförfrågan	13
3.3 Programvara med öppen källkod	13
4 Dataskyddsförordningen	14
4.1 Allmänt om Dataskyddsförordningen.....	14
4.2 Utkast Personuppgiftsbiträdesavtal	15

4.3 Teckna Personuppgiftsbiträdesavtal.....	15
4.4 Datadelningsavtal.....	16
5 Informationssäkerhet	16
5.1 Allmänt om informationssäkerhet.....	16
5.2 Metodstöd vid informationssäkerhetsarbete	17
5.3 Tystnadsplikt vid utkontraktering.....	17
6 Praktiska råd	18

1 Om vägledningen

1.1 Inledning

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet (nedan kallad SIC) har tagit fram denna vägledning i syfte att ge stöd vid avrop från ramavtalsfamiljen **Programvaror och tjänster** som består av fyra olika ramavtal som fungerar tillsammans:

- Programvaror och tjänster – Licenser och Licenstjänster
- Programvaror och tjänster – Informationsförsörjning
- Programvaror och tjänster – Systemutveckling
- Programvaror och tjänster – Programvarulösningar

Vägledningen riktar sig i första hand till avropande organisationer men även ramavtalsleverantörer kan ha nytta av vägledningen. På www.avropa.se finner du mer information om ramavtalen, samt kontaktuppgifter till ramavtalsansvariga och ramavtalsleverantörer.

Vägledningen innehåller rekommendationer från SIC, men det är avropets omfattning och komplexitet, samt eventuell användning av elektroniska system för avrop, som avgör i vilken grad vägledningen är tillämplig.

Begreppet "avropande organisation" används i dokumentet som ett samlingsnamn för organisationer i offentlig sektor som är berättigade att avropa från ramavtalet.

1.2 Val av Ramavtalsområde vid avrop

Programvaror och tjänster har tre uppdelade ramavtalsområden (Licenser och licenstjänster, Informationsförsörjning samt Systemutveckling) och ett fjärde (Programvarulösningar) ramavtalsområde som omfattar avropsföremål där avropet täcker mer än ett av de andra ramavtalsområdena Licenser och licenstjänster, Informationsförsörjning samt Systemutveckling

2 Ramavtalsområde

2.1 Ramavtalsområdets omfattning

2.1.1 Licenser och Licenstjänster

Detta Ramavtalsområde omfattar licenser för programvaror, publika molntjänster (programvara som tjänst). Ramavtalet omfattar dessutom kundtjänst/support, uppgraderingar och uppdateringar av befintligt innehav av programvaror. Ramavtalet omfattar också alla typer av Licenstjänster som hjälper en myndighet med sina licenser.

Detta Ramavtal omfattar i övrigt inga konsulttjänster.

2.1.2 Informationsförsörjning

Detta Ramavtalsområde omfattar bl.a:

Exempelvis e-tjänster, dokumenthantering, diarium, e-arkiv, bibliotekssystem, meddelandeväxel, spridnings- och hämtningsystem, enkätverktyg, loggning, lärplattform, positionering, projektverktyg, ärendehantering, webbplattform (CMS), workflow, elektroniska underskrifter med e-legitimation och identifiering med e-legitimation

Programvara för vård, skola och omsorg kommer att kunna avropas inom ramen av kommande ramavtal för Informationsförsörjning. Detta rör exempelvis programvara för schemaläggning, pedagogiska verktyg, elevstöd, ruttplanering, friskvård, patienthantering, kontaktytor mot vårdtagare etc. Omfattar även konsulttjänster men inga Licenstjänster.

2.1.3 Systemutveckling

Detta Ramavtalsområde omfattar programvaror och tjänster som används för systemutveckling och systemförvaltning. Exempelvis utvecklingsprojekt av kundanpassad programvara, förvaltning av kundanpassad programvara, app-utveckling, API-tjänster, PaaS och programvaror för systemutveckling. Ramavtalet omfattar konsulttjänster i form av t.ex. installation, konfiguration, migrering, projektledning, systemadministration, systemutveckling, test och utbildning men inga licenstjänster.

2.1.4 Programvarulösningar

Detta Ramavtalsområde omfattar samtliga områden som ingår i Licenser och Licenstjänster, Informationsförsörjning samt Systemutveckling. Programvarulösningar ska användas när behovet täcker mer än ett av de andra ramavtalen. Omfattar även konsulttjänster och Licenstjänster.

2.2 Allmän information

2.2.1 Avtals- och dokumentstruktur

Avtalsstrukturen är likadan för de fyra ramavtalen men de kan skilja sig åt beroende på att de är upphandlade separat så titta i det Ramavtalet som ska användas vid varje givet tillfälle.

Huvuddokumentet reglerar villkoren mellan Kammarkollegiet och ramavtalsleverantör.

Avropsberättigade är en lista på organisationer som får nyttja ramavtalet, se avropa.se för fullständig lista på varje ramavtalsområde.

Kravkatalogen klargör vilka slags krav som får ställas vid avrop från ramavtalet.

Allmänna villkor reglerar ramavtalsleverantörens och avropande organisationens allmänna åtaganden, leveranskontroll samt andra allmängiltiga aspekter kopplade till tillhandahållandet av kontraktets föremål. Allmänna villkor gäller i kontraktet oavsett om någon hänvisning gjorts till dem.

Kontraktet gäller mellan avropande organisation och ramavtalsleverantör och tas särskilt fram för varje enskilt kontrakt. Kontraktets huvuddokument reglerar leveransvillkor, kommersiella villkor och vad som ska levereras var och när.

Utkast till **Säkerhetsskyddsavtal** Nivå 1–3 är utkast som avropande organisation kan använda med eller utan anpassning. Från den 1 april 2019 omfattar lagstiftningen inte enbart information utan även verksamhet. Exempelvis kan hanteringen av ett informationssystem behöva skyddas ur ett riktighets- och tillgänglighetsperspektiv även om uppgifterna i systemet är offentliga. Inför avrop där en leverantör ska engageras i säkerhetskänslig verksamhet ska behovet av säkerhetsskyddsåtgärder enligt 2 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen utredas och kraven på sådana åtgärder uppställas i ett säkerhetsskyddsavtal mellan parterna.

Utgångspunkten för säkerhetsskyddslagstiftningen är att de intressen som lagstiftningen slår vakt om ska ha samma skydd oavsett om verksamheten bedrivs av den avropande organisationen eller av en leverantör. Nivå väljs mellan 1–3 för att uppnå det syftet.

Dels kan det krävas säkerhetsskyddsavtal med ramavtalsleverantörerna för att avrop ska kunna genomföras. Så är fallet när information relaterad till det som ska avropas inte kan delges ramavtalsleverantörerna på sedvanligt sätt. För detta finns det en särskild mall för nivå 1.

Dels kan säkerhetsskyddsavtal krävas med den leverantör som ska utföra kontraktet. Avropande organisation har då en skyldighet att skydda uppgifter och verksamhet. Avropas exempelvis konsulttjänster för ett informationssystem som bedöms vara säkerhetskänsligt måste avropande organisation överväga behovet av säkerhetsskydd när uppgifters riktighet och tillgänglighet är centrala förutsättningar för systemet.

Det kan också finnas skäl att ställa krav på säkerhetsskyddsavtal när en leverantör kan få tillgång till säkerhetskänslig verksamhet utan att avropet för den sakens skull gäller en säkerhetskänslig verksamhet. Det kan t.ex. vara fallet om en leverantör ska få tillgång till lokaler där säkerhetskänslig verksamhet bedrivs.

Utkast till **Personuppgiftsbiträdesavtal** är ett utkast vars villkor avropande organisation kan välja att använda och även anpassa. För att anbudsgivarna ska kunna utforma sina anbud korrekt och för att personuppgiftsbiträdesavtalet ska kunna tillämpas måste avropande organisation inför avrop gå igenom avtalet och fylla i avsnittet ”Instruktion till Personuppgiftsbiträdesavtal” där det bl.a. anges vilka typer av personuppgifter som ska behandlas, för vilka ändamål samt var de får behandlas geografiskt.

Utkast till **Datadelningsavtal** är ett utkast som reglerar parternas gemensamma behandling samt åskådliggör respektive parts självständiga behandling av personuppgifter inom ramen för Kontraktet. Notera att mallen benämns ”Utkast till Datadelningsavtal” då den måste fyllas i med uppgifter utifrån de specifika förhållandena i avropet för att uppfylla dataskyddsförordningens krav.

2.2.2 Avropsberättigade

Ramavtalen för Programvaror och tjänster kan nyttjas av statliga organisationer, samt offentligt styrda organ som lämnat bekräftelse.

Avropsberättigade organisationer finns angivna under fliken ”Vem får avropa?” på respektive ramavtals webbsida på www.avropa.se.

2.2.3 Ramavtalsleverantörer

Ramavtalsleverantörer inom Programvaror och tjänster framgår på respektive ramavtals webbsida på www.avropa.se.

2.2.4 Åberopade företag

I de fall Ramavtalsleverantörerna har Åberopade företag i Ramavtalsupphandlingen publiceras detta på [avropa.se](http://www.avropa.se).

Finns inget angivet så används inga åberopade företag i det aktuella Ramavtalet.

2.2.5 Underleverantörer

En underleverantör i dessa Ramavtal är en juridisk eller fysisk person som Ramavtalsleverantören anlitar för att fullgöra hela eller delar av det åtagande som framgår av Ramavtalet och Kontrakt. Licensgivare ses inte som underleverantör.

Vid avrop kan Ramavtalsleverantören komma att använda sig av underleverantörer. Beroende på så kan det vara viktigt både för Ramavtalsleverantören men också för avropande organisation att dessa anges.

Ramavtalsleverantören ansvarar för Underleverantörer såsom för egen del.

Statens inköpscentral för ingen aktuell förteckning över de underleverantörer som kan komma att offereras vid avrop. Det står Ramavtalsleverantören fritt att utforma sitt bästa anbud och beroende på krav ställda i avropet välja den underleverantör som bäst kan hjälpa ramavtalsleverantören att lämna det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet – dock så ska kraven i huvuddokumentet 5.13 avseende Underleverantörer alltid följas.

2.2.6 Licensgivare

Tänk på att Licensgivare i denna upphandling inte omfattas av underleverantörs begreppet enligt ovan.

2.3 Ramavtalsområdets giltighetstid

Ramavtalen är giltiga enligt tabellen nedan. Samtliga områden har en avtalsperiod om 4 år.

Ramavtalsområde	Avtalsperiod
Programvaror och Tjänster Licenser och licenstjänster	2023-02-20 – 2027-02-19
Programvaror och Tjänster Informationsförsörjning	2023-02-27 – 2027-02-26
Programvaror och Tjänster Systemutveckling	2023-11-01 – 2027-10-31
Programvaror och Tjänster Programvarulösningar	2023-02-18 – 2027-02-17

2.4 Avropsordning

För detta ramavtalsområde gäller förnyad konkurrensutsättning. Den sker genom att avropande organisation skickar en skriftlig avropsförfrågan samtidigt till samtliga leverantörer inom aktuellt ramavtalsområde.

Tanken med detta förfarande är att den förnyade konkurrens som uppstår vid avropet ska leda till att kontrakt tecknas med den ramavtalsleverantör som kan erbjuda den ekonomiskt mest fördelaktiga lösningen.

2.5 Priser

Ramavtalen har takpris för vissa konsulttjänster enligt bilaga Kravkatalogs definitioner enligt följande;

Licenser och Licens tjänster:

Advania Sverige AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	488 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	488 kr per timme
Atea Sverige AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	298 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	298 kr per timme
Chas Visual Management AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	767 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	767 kr per timme
Crayon AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	500 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	500 kr per timme
Dustin Sverige AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	685 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	685 kr per timme
Insight Technology Solutions AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	1050 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	1050 kr per timme
Real Time Solutions AB	
Licenstagningen Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3	485 kr per timme
Licenstagningen Licensuppföljning, kompetensnivå 3	545 kr per timme

Programvarulösningar:

Atea Sverige AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	298 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3:	298 kr per timme.
Chas Software Solutions AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	847 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3:	547 kr per timme.
Crayon AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	385 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3:	1 krona per timme.
Dustin Sverige AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	993 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3:	543 kr per timme.
Pulsen AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	0 kr.

Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3: Redpill Linpro AB	0 kr.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	499 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3: Telia Cygate AB	499 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	1150 kr per timme.
Konsult Stöd vid licensrevision, kompetensnivå 3:	1190 kr per timme.

Informationsförsörjning:

Atea Sverige AB	
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	298 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	298 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Chas Visual Management AB	298 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	1 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	1 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Crayon AB	877 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	650 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	650 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: HIQ International AB	650 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	3600 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	0 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Knowit Connectivity AB	0 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	692 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	692 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Pulsen AB	792 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	0 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	0 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Redpill Linpro AB	945 kr per timme.
Konsult Installation, kompetensnivå 3:	499 kr per timme.
Konsult Migrering, kompetensnivå 3:	499 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	999 kr per timme.

Systemutveckling:

CAG Group AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	0 kr per timme.
Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3:	0 kr per timme.
Nexer AB	
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	448 kr per timme.
Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3: Aktiebolaget Grundstenen 201612	698 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3:	1 kr per timme.

Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3: Accenture AB	894 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3: Chas Visual Management AB	99 kr per timme. 797 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3: Pulsen AB	1 kr per timme. 986 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3: Fujitsu Sweden AB	0 kr per timme. 1097 kr per timme.
Konsult Projektledning, kompetensnivå 3: Konsult Systemutveckling, kompetensnivå 3:	655 kr per timme. 645 kr per timme.

2.6 Valutaklausul i Allmänna Villkor

I Allmänna villkor punkt 6.17 finns en valutaklausul angiven om inget annat är avtalat i kontrakt mellan parterna och för programvara och/eller Publik molntjänst. För att valutaklausulen ska bli tillämplig krävs att kund har tillåtit detta och att den/de valutor som ska användas anges i Avropsvar samt att valutakurs har fastställts. Valutaklausulen utgår ifrån att ett fast pris har överenskommit för programvara eller Publik molntjänst i Kontrakt. Notera att om rörligt pris överenskommit, exempelvis ett påslag eller rabattsats på överenskommen prislista behöver valutaklausulen anpassas till detta förhållande.

2.7 Särskilt om skadestånd

I de fall ansvarsbegränsning är tillämplig så räknas skadeståndsgrundande belopp enligt följande exempel. Vi tecknar ett kontrakt på 3 år.

- * År 1 är kontraktsvärdet 2 miljoner kronor.
- * År 2 är kontraktsvärdet 500 000 kronor.
- * År 3 är kontraktsvärdet 500 000 kronor. Av det kommer vi köpa för 250 000 kronor men det innefattar även en option på 250 000 kronor.

Det skadeståndsgrundande beloppet är i detta fall 1 miljon kronor (3 miljoner kronor / 3 år = medelvärdet per kontraktår 1 miljon).

Enligt 6.30 i de allmänna villkoren finns en ansvarsbegränsning som säger att om inte annat är avtalat så är det totala skadeståndsansvaret per kontraktår 25% av det skadeståndsgrundande beloppet. Så kontraktår 2 uppstår en ersättningsgill skada vilket

innebär att leverantören kan komma att behöva betala skadestånd upp till 250 000 kronor det året. Eventuellt utgivet vite ska avräknas från skadeståndet.

Bestämmelsen är till stora delar dispositiv – detta innebär att ni efter behov kan anpassa beloppet. Tänk på att skadestånd är ett ganska trubbigt verktyg för det offentliga och det kan innebära en hög risk för leverantören beroende på hur kraven i övrigt är utformade.

För vissa åtaganden så gäller inte en ansvarsbegränsning för leverantören.

Det går inte heller att avtala om att leverantören ska ansvara även för indirekt skada i dessa ramavtal.

2.8 Kontrakts giltighetstid

Det är viktigt att säkerställa att kontrakt får rätt kontraktslängd. Rätt kontraktslängd är upphandlingsföremålets bedömda ekonomiska livslängd plus minus en mängd aspekter.

Den ekonomiska livslängden för vissa enklare programvaror kan vara ca 1-3 år emedan större verksamhetssystem kan ha en bedömd ekonomiskt livslängd på uppemot 10-15 år.

Det viktigaste att tänka på i dessa sammanhang är termen ”utbytbarhet”.

Skolboksexempel skulle kunna hämtas från köp av skrivare, om man exempelvis upphandlar en skrivare med service avtal på 3 år så måste man efter 3 år avropa ett nytt service avtal vilket innebär att man som kund är helt tekniskt inlåst på märke X – detta är affärsmässigt inte bra. I detta fall så räknar vi med att skrivaren har en bedömd ekonomisk livslängd på 5 år vilket även är rätt kontraktslängd på serviceavtalet¹.

Däremot så kan det vid långa kontraktstider finnas skäl att omfördela parternas risker. Eftersom omvärlden står inför stora förändringar så kan det finnas skäl att fundera kring prisjusteringsklausuler eller att ena eller bägge parterna kan få ytterligare möjligheter att säga upp hela eller delar av kontrakt om vissa saker inträffar.

2.9 Stöddokument för avrop

Relevanta stöddokument som såsom avropsmallar, avropsexempel, denna vägledning hittas på ramavtalens sida på www.avropa.se. Stöddokument utvecklas och uppdateras kontinuerligt och den senaste versionen är den som publiceras. Saknar ni stöddokument som de flesta avropande organisationer kan dra nytta av, meddela oss på ramavtalsservice@kammarkollegiet.se

---

¹ Se Direktiv 2014/24/EU beaktandesats 62.

3 Om avropet

3.1 Definiera behov

Utgångspunkten för all sorts anskaffning är en önskad effekt i verksamheten som är resultat av en grundlig analys av verksamhetens mål. Exempelvis:

- Lagkravsuppfyllelse
- It-stöd för verksamhetens åtaganden
- Digitalisera hela eller delar av en verksamhetsprocess
- Uppgradera befintlig funktion eller tjänst
- Hantera eller granska befintliga programvarulicenser
- Realisera en idé eller innovationsprodukt

Behovet är gapet mellan nuläge och mål- eller börläge vid en viss tidpunkt i framtiden. Med undantag för uppdatering och uppgradering anges behov som önskad effekt eller funktion utan att ange namn på produkt eller tjänst.

Avropande organisation kan göra en sorts marknadsundersökning för att ta reda på leveranskapacitet och olika sätt att tillgodose behovet. En sådan förfrågan kallas RFI (Request For Information) och skickas ut till samtliga ramavtalsleverantörer inom det ramavtal där avrop avses göras. I RFI:n beskriver ni översiktligt nuläget och ert behov samt ber ramavtalsleverantörerna beskriva om de kan tillhandahålla det som efterfrågas av er. Ni kan också be ramavtalsleverantörerna lämna förslag på lösning, omfattning, pris eller upplägg för ert behov.

Ange att det inte är ett skarpt avrop utan enbart en förberedande fråga samt datum när ni vill få in svar. Via RFI-svaren får ni en uppfattning om ramavtalsleverantörernas möjligheter att leverera. Ramavtalsleverantörerna får också värdefull information om ert behov och är mer förberedda när avropsförfrågan sedan skickas ut. En ramavtalsleverantör är inte skyldig att besvara en RFI.

3.2 Avropsförfrågan

Det finns en generell vägledning för avrop [Allmän vägledning för avrop - Avropa.se](http://www.avropa.se)

Tänk på att få med ett syfte och sedan funderar ni kring funktionskrav. Dessa går att komplettera med prestanda krav för att uppnå bästa möjliga resultat.

3.3 Programvara med öppen källkod

Med Öppen källkod avses Programvara som i sin helhet är licensierad med en eller flera licenser godkända av Open Source Initiative, <http://www.opensource.org/licenses/>

Kammarkollegiet ska särskilt beakta förvaltningsgemensamma standarder samt intresset av innovationer och teknikneutrala lösningar. Detta har utökats i instruktion till Kammarkollegiet där regeringen anger att det är av stor vikt att de samordnade it-ramavtal som upphandlas av Kammarkollegiet möjliggör en ökad digital samverkan t.ex. genom att ställa krav på gemensamma standarder eller möjliggöra återanvändning och delning av tjänster.

På EU:s ministermöte den 6 oktober 2017 antogs en deklARATION om e-förvaltning som i en av sina huvudpunkter ”Interoperability by default” slår fast att medlemsstaterna, bland annat för att motverka inlåsnings effekter, i större utsträckning ska använda sig av lösningar med öppen källkod och/eller öppna standarder när it-lösningar skapas eller byggs om.

För att underlätta för avropande organisation att avropa programvara med Öppen källkod framgår det bl.a. i bilaga ”Kravkatalog” till ramavtalet att;

Kund får ställa ett obligatoriskt krav på specifik namngiven Programvara som i sin helhet är licensierad med en eller flera licenser godkända av Open Source Initiative (OSI)¹, är gratis och fri för alla leverantörer att nyttja (det krävs ex. ingen återförsäljarstatus).

Kund får ställa obligatoriska krav på standarder om standarden uppfyller kraven på en öppen standard enligt SOU 2009:86.

Det finns idag flera initiativ till att sprida information och användning av programvara med öppen källkod och öppna standarder inom offentlig förvaltning.

Ett exempel på ett sådant samarbete är webben offentligkod.se där en katalog över öppna programvarulösningar som används av offentliga organisationer är publicerade.

[Offentligkod - Öppen programvara i svenska offentliga organisationer](#)

4 Dataskyddsförordningen

4.1 Allmänt om Dataskyddsförordningen

Dataskyddsförordningens syfte är att stärka den registrerades rättigheter samt det fria flödet av personuppgifter på EU:s inre marknad. Det innebär att ett Personuppgiftsbiträdesavtal måste vara fokuserat på den registrerades skydd avseende behandlingen av personuppgifter men även affärsmässigt drivet framförallt avseende riskplacering av rättigheter och skyldigheter mellan personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträde/en.

4.2 Utkast Personuppgiftsbiträdesavtal

Statens inköpscentral tillhandahåller ett utkast till Personuppgiftsbiträdesavtal som bör användas vid avrop om behandling av personuppgifter blir aktuellt för ramavtalsleverantören eller dess underleverantör i kontraktet.

Personuppgiftsbiträdesavtalet består av två delar och den del som kallas instruktion är oerhört viktig att avropande organisation fyller i så korrekt som möjligt så att parterna är införstådda med vad de kommit överens om.

Ett korrekt ifyllt Personuppgiftsbiträdesavtal innebär ett starkt skydd för de registrerade och tydliga gränsdragningar mellan personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträde.

Personuppgiftsbiträdesavtalet reglerar främst behandlingen av personuppgifter men tillsammans med de allmänna villkoren säkerställs även den upphandlingsrättsliga och avtalsrättsliga (civilrättsliga) aspekten. Det är viktigt att tänka på att alla dessa komponenter måste ingå för att avropet ska bli så bra som möjligt.

Även om alla dokument har en inbördes rangordning så är det viktigt att tänka på att avropets tekniska specifikationer ofta innehåller dataskyddsrättsliga krav. Fokus ska ligga på upphandlingsföremålet och personuppgiftsbiträdesavtalets instruktioner.

4.3 Teckna Personuppgiftsbiträdesavtal

Personuppgiftsbiträdesavtal upprättas antingen genom att personuppgiftsansvarig (avropande organisation) tecknar ett Personuppgiftsbiträdesavtal med varje leverantör som behandlar personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning, eller genom att i avtal ge antingen Ramavtalsleverantören eller en underleverantörs mandat att ingå Personuppgiftsbiträdesavtal med underbiträden.

Välj det alternativ som ni som personuppgiftsansvarig känner er mest bekväm med ur dataskyddsrättslig synpunkt. Om en ramavtalsleverantör lämnar ett avropssvar och det är en underleverantör i ramavtalets bemärkelse som är personuppgiftsbiträde är det inget problem att teckna personuppgiftsbiträdesavtalet direkt med denne. Dock så måste alltid ramavtalsleverantören behöva skriva på Personuppgiftsbiträdesavtalet då det är denne som är ramavtalsleverantör och den kontraktuella motparten i upphandlingsrättslig och avtalsrättslig synpunkt. Ramavtalsleverantören kan med andra ord aldrig frånhända sig ansvar för leveransen.

4.3.1 Utkast till Personuppgiftsbiträdesavtal och andra alternativ

Beroende på typ av anskaffning kan avropande organisation välja mellan följande alternativ:

- Använda SIC:s utkast till Personuppgiftsbiträdesavtal
- Bifoga ett eget framtaget Personuppgiftsbiträdesavtal
- Tillåta att ramavtalsleverantören bifogar ett eget standardavtal till anbudet

Kom ihåg att även om personuppgiftsbiträdet har skyldigheter enligt dataskyddsförordningen så är det alltid den Personuppgiftsansvarige som ytterst ansvarar för att reglerna i dataskyddsförordningen följs.

Vid standardiserade tjänster blir avropande organisationen ofta hänvisad till leverantörens standardvillkor. I denna situation är det viktigt att avropande organisation gjort förberedande arbete för att veta om leverantörens villkor uppfyller myndighetens krav. Det är därför extra viktigt att granska avtalsinnehållet i denna situation främst med avseende på vilken typ av behandling av personuppgifter som leverantören får utföra enligt leverantörens instruktion till avropande organisation att instruera leverantören.

4.4 Datadelningsavtal

Statens inköpscentral tillhandahåller ett utkast till Datadelningsavtal som kan användas vid avrop om Kunden och Ramavtalsleverantören har ett gemensamt personuppgiftsansvar. Dvs. utöver situationer, där antingen ett Personuppgiftsbiträdesavtal tecknas eller avropsberättigad myndighet och ramavtalsleverantör var för sig är personuppgiftsansvariga för de personuppgifter som behandlas, kan även gemensamt personuppgiftsansvar realiseras inom ramavtalen. Gemensamt personuppgiftsansvar kan realiseras i situationer då det varken föreligger en personuppgiftsbiträdessituation, varvid ett Personuppgiftsbiträdesavtal ska tecknas, eller parterna var för sig är ensamt ansvariga för de personuppgifter som behandlas. Enligt dataskyddsförordningen krävs vid gemensamt personuppgiftsansvar att parterna ingår ett ”inbördes arrangemang” (artikel 26), företrädesvis genom tecknande av ett så kallat Datadelningsavtal.

Datadelningsavtalet reglerar parternas gemensamma behandling samt åskådliggör respektive parts självständiga behandling av personuppgifter inom ramen för Kontraktet. Notera att mallen benämns ”Utkast till Datadelningsavtal” då den måste fyllas i med uppgifter utifrån de specifika förhållandena i avropet för att uppfylla dataskyddsförordningens krav.

5 Informationssäkerhet

5.1 Allmänt om informationssäkerhet

Den information som används inom offentlig sektor är värdefull och behöver skyddas efter behov. Ett bra informationssäkerhetsarbete är en förutsättning för en effektiv och korrekt informationshantering. Har man denna typ av hantering så skapar detta förtroende både inom och utanför organisationen.

Skyddet behöver givetvis anpassas efter behovet så att det inte är för klen eller alltför krångligt och dyrt. Men med tanke på vad konsekvenserna kan bli med bristande skydd kan detta inte försummas.

En del av vår information är värdefull, både för organisationer och för den enskilda människan. Allt från forskningsresultat och fotografier till fastighetsförteckningar och saldot på vårt bankkonto. Ibland till och med livsviktig såsom informationen i patientjournaler eller styrsystemen i kärnkraftverk. Är den informationen förlorad eller felaktig kan det få katastrofala följder.

Därför måste vi skydda vår information så:

- att den alltid finns när vi behöver den (tillgänglighet)
- att vi kan lita på att den är korrekt och inte manipulerad eller förstörd (riktighet)
- att endast behöriga personer får ta del av den (konfidentialitet)
- att det går att följa hur och när informationen har hanterats och kommunicerats (spårbarhet)

Informationssäkerhet är ett brett område och omfattar allt från rutiner och policys till mer teknisk karaktär i form av brandväggar och kryptering.

5.2 Metodstöd vid informationssäkerhetsarbete

Det kan vara av värde att använda någon typ av metod eller stöd under informationssäkerhetsarbetet när informationen ska klassificeras. MSB har publicerat ett metodstöd på sin hemsida som omfattar bland annat mallar, processer och hjälp för att komma vidare i arbetet. Metodstödet bygger på standarden SS-EN ISO/IEC 27001 Ledningssystem för informationssäkerhet. Mer information återfinns på <https://www.informationssakerhet.se/metodstodet/>

5.3 Tystnadsplikt vid utkontraktering

Från den 1 januari 2021 gäller en straffsanktionerad tystnadsplikt för tjänsteleverantörer i vissa fall. Lagen gäller när en myndighet, eller ett organ eller en verksamhet som jämföras med en myndighet, uppdrar åt en tjänsteleverantör att endast tekniskt bearbeta eller tekniskt lagra uppgifter.

Med tjänsteleverantör jämföras en underleverantör som medverkar till att fullgöra tjänsteleverantörens uppdrag.

Lagen omfattar uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Inom ramen för myndighetens risk- och sårbarhetsanalys och klassificering av sin information inför en utkontraktering bör kopplingen till bland annat OSL ses över.

6 Praktiska råd

Det första rådet är att säkerställa att det finns tid - en anskaffning kan vara enkel eller extremt svår – ta det lugnt – den vanligaste orsaken till att man inte får det man behöver är tidsbrist. Den näst vanligaste resursbrist för att genomföra avropet.

Det andra rådet är att involvera rätt berörda parter på myndigheten före avropet. IT miljön berör både kärnverksamhet men också stödfunktioner varför det kan bli extremt känsligt om inte rätt kompatibilitet och interoperabilitet uppnås.

Det tredje rådet handlar om riskplacering – risken för produkternas funktionalitet ska placeras hos leverantörerna. Risken för prissättningen ska som huvudregel också alltid bäras av leverantören – här vill jag dock flagga för att vid längre kontrakt måste denna risk ses över med tanke på omvärlden och vad vi ska köpa. Risker vid utveckling eller skapande av produkterna kan vara värt att fundera på om den bör delas eller ligga på den ena eller andra parten.